P10_TA(2026)0008

Αίτημα για διατύπωση γνώμης από το Δικαστήριο σχετικά με τη συμβατότητα της προτεινόμενης συμφωνίας εταιρικής σχέσης ΕΕ-Mercosur (EMPA) και της ενδιάμεσης εμπορικής συμφωνίας (ITA) με τις Συνθήκες

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 21ης Ιανουαρίου 2026 με το οποίο ζητείται η γνώμη του Δικαστηρίου σχετικά με τη συμβατότητα με τις Συνθήκες της προτεινόμενης συμφωνίας εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και της Κοινής Αγοράς του Νότου, της Δημοκρατίας της Αργεντινής, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, της Δημοκρατίας της Παραγουάης και της Ανατολικής Δημοκρατίας της Ουρουγουάης, αφετέρου, και της προτεινόμενης Ενδιάμεσης Συμφωνίας για το εμπόριο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και της Κοινής Αγοράς του Νότου, της Δημοκρατίας της Αργεντινής, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, της Δημοκρατίας της Παραγουάης και της Ανατολικής Δημοκρατίας της Ουρουγουάης, αφετέρου (2026/2560(RSP))

(C/2026/3687)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

— έχοντας υπόψη την προτεινόμενη συμφωνία εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και της Κοινής Αγοράς του Νότου, της Δημοκρατίας της Αργεντινής, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, της Δημοκρατίας της Παραγουάης και της Ανατολικής Δημοκρατίας της Ουρουγουάης, αφετέρου (12450/2025),

— έχοντας υπόψη την προτεινόμενη Ενδιάμεση Συμφωνία για το εμπόριο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και της Κοινής Αγοράς του Νότου, της Δημοκρατίας της Αργεντινής, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, της Δημοκρατίας της Παραγουάης και της Ανατολικής Δημοκρατίας της Ουρουγουάης, αφετέρου (12419/2025),

— έχοντας υπόψη την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της συμφωνίας εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και της Κοινής Αγοράς του Νότου, της Δημοκρατίας της Αργεντινής, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, της Δημοκρατίας της Παραγουάης και της Ανατολικής Δημοκρατίας της Ουρουγουάης, αφετέρου (COM(2025)0357),

— έχοντας υπόψη την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ενδιάμεσης Συμφωνίας για το εμπόριο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και της Κοινής Αγοράς του Νότου, της Δημοκρατίας της Αργεντινής, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, της Δημοκρατίας της Παραγουάης και της Ανατολικής Δημοκρατίας της Ουρουγουάης, αφετέρου (COM(2025)0339),

— έχοντας υπόψη το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της συμφωνίας εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και της Κοινής Αγοράς του Νότου, της Δημοκρατίας της Αργεντινής, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, της Δημοκρατίας της Παραγουάης και της Ανατολικής Δημοκρατίας της Ουρουγουάης, αφετέρου (12443/2025),

— έχοντας υπόψη την απόφαση του Συμβουλίου, της 9ης Ιανουαρίου 2026, για την υπογραφή και την προσωρινή εφαρμογή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας για το εμπόριο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και της Κοινής Αγοράς του Νότου, της Δημοκρατίας της Αργεντινής, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, της Δημοκρατίας της Παραγουάης και της Ανατολικής Δημοκρατίας της Ουρουγουάης, αφετέρου (12417/1/2025 ΑΝΑΘ. 1),

— έχοντας υπόψη το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ενδιάμεσης Συμφωνίας για το εμπόριο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και της Κοινής Αγοράς του Νότου, της Δημοκρατίας της Αργεντινής, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Βραζιλίας, της Δημοκρατίας της Παραγουάης και της Ανατολικής Δημοκρατίας της Ουρουγουάης, αφετέρου (12418/1/2025 ΑΝΑΘ. 1),

— έχοντας υπόψη το άρθρο 3 παράγραφος 5, το άρθρο 4 παράγραφος 3, το άρθρο 10 παράγραφος 3, το άρθρο 13 παράγραφος 2 και το άρθρο 21 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ),

— έχοντας υπόψη το άρθρο 218 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), και ιδίως τις παραγράφους 2, 4, 5, 6, 8, 10 και 11,

— έχοντας υπόψη τα άρθρα 11, 168, 169, 171 και 191 ΣΛΕΕ,

— έχοντας υπόψη τα άρθρα 35, 37 και 38 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης»),

— έχοντας υπόψη τις διαπραγματευτικές οδηγίες του Συμβουλίου του 1999 για τη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των τεσσάρων ιδρυτικών μελών της Mercosur —Αργεντινή, Βραζιλία, Παραγουάη και Ουρουγουάη («διαπραγματευτικές οδηγίες του 1999»),

— έχοντας υπόψη την κατ' αρχήν συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των τεσσάρων ιδρυτικών μελών της Mercosur —Αργεντινή, Βραζιλία, Παραγουάη και Ουρουγουάη— όπως προέκυψε από τις διαπραγματεύσεις του 2019, και τα νέα και αναθεωρημένα κεφάλαιά της, καθώς και τα πρωτόκολλα και τα παραρτήματά της,

— έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση 1/17 του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), της 30ής Απριλίου 2019, σχετικά με τη συνολική οικονομική και εμπορική συμφωνία μεταξύ του Καναδά, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφετέρου (CETA) και τη γνωμοδότηση 2/15 του ΔΕΕ, της 16ης Μαΐου 2017, σχετικά με τη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σινγκαπούρης,

— έχοντας υπόψη τη συμφωνία-πλαίσιο για τις σχέσεις μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ([1]), και ιδίως τις παραγράφους 23-29 όσον αφορά τις διεθνείς συμφωνίες,

— έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2018, σχετικά με τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ («συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2018»), και ιδίως την παράγραφο 3,

— έχοντας υπόψη το άρθρο 117 παράγραφος 6 του Κανονισμού του,

A. λαμβάνοντας υπόψη ότι το 2019 η Επιτροπή δημοσίευσε την κατ' αρχήν συμφωνία στην οποία συνοψίζονται «τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων για το εμπορικό μέρος της συμφωνίας σύνδεσης ΕΕ–Mercosur»· λαμβάνοντας υπόψη ότι, τον Δεκέμβριο του 2024, η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι είχε ολοκληρώσει τις διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία ΕΕ–Mercosur· λαμβάνοντας υπόψη ότι, στις 3 Σεπτεμβρίου 2025, η Επιτροπή παρουσίασε τη συμφωνία ΕΕ–Mercosur ως δύο παράλληλα νομικά κείμενα, και συγκεκριμένα τη συμφωνία εταιρικής σχέσης ΕΕ-Mercosur (EMPA) και την ενδιάμεση εμπορική συμφωνία (ITA), και υπέβαλε τις προτάσεις της στο Συμβούλιο για την υπογραφή και τη σύναψη της EMPA· λαμβάνοντας υπόψη ότι η EMPA είναι μια μικτή συμφωνία-πλαίσιο, η οποία απαιτεί ομόφωνη έγκριση από το Συμβούλιο, την έγκριση του Κοινοβουλίου και κύρωση και από τα 27 κράτη μέλη προτού τεθεί πλήρως σε ισχύ· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ITA καλύπτει μόνο τις διατάξεις που εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ και χρειάζεται μόνο ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο και έγκριση του Κοινοβουλίου για να τεθεί σε ισχύ·

B. λαμβάνοντας υπόψη ότι η διαπεριφερειακή συμφωνία-πλαίσιο συνεργασίας του 1995, η οποία αποτελεί τη βάση των διαπραγματευτικών οδηγιών του 1999, παρουσιάστηκε στο προοίμιό της ως «προπαρασκευαστικό στάδιο για τη διαπραγμάτευση συμφωνίας διαπεριφερειακής σύνδεσης», με στόχο «να προετοιμάσει τις προϋποθέσεις για τη δημιουργία διαπεριφερειακής ένωσης»·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι διαπραγματευτικές οδηγίες του 1999 επέτρεψαν τη διαπραγμάτευση συμφωνίας σύνδεσης με τις χώρες της Mercosur, με αποτέλεσμα να απαιτείται ομοφωνία στο Συμβούλιο και κύρωση από τα εθνικά κοινοβούλια· λαμβάνοντας υπόψη ότι ούτε το πεδίο εφαρμογής της ITA ούτε οι συνέπειές της στην εξουσία αρνησικυρίας των κρατών

([1]) ΕΕ L 304 της 20.11.2010, σ. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2010/1120/oj.

μελών θα μπορούσαν να είχαν προβλεφθεί όταν εκδόθηκε και εγκρίθηκε η εν λόγω εντολή· λαμβάνοντας υπόψη ότι το Συμβούλιο επιβεβαίωσε τη θέση του στα συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2018 και δήλωσε ότι «εναπόκειται στο Συμβούλιο να αποφασίσει κατά πόσο πρέπει να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις στη βάση αυτή. Εναπόκειται επίσης στο Συμβούλιο να αποφασίζει, κατά περίπτωση, σχετικά με τον διαχωρισμό των εμπορικών συμφωνιών. Ανάλογα με το περιεχόμενό τους, οι συμφωνίες σύνδεσης θα πρέπει να είναι μικτές. Αυτές που βρίσκονται επί του παρόντος υπό διαπραγμάτευση, όπως με το Μεξικό, τη Mercosur και τη Χιλή, θα παραμείνουν μικτές»· λαμβάνοντας υπόψη ότι η εμπορική συμφωνία ΕΕ–Mercosur, η οποία συμφωνήθηκε κατ' αρχήν τον Ιούλιο του 2019, αναφέρεται επίσης στη συμφωνία σύνδεσης ΕΕ–Mercosur· λαμβάνοντας υπόψη ότι η απόκλιση από τις διαπραγματευτικές οδηγίες του 1999 και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2018 θα μπορούσε να θεωρηθεί ασύμβατη με το δίκαιο της ΕΕ·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα εθνικά κοινοβούλια σε διάφορα κράτη μέλη έχουν ήδη εκφράσει την αντίθεσή τους στην κύρωση της συμφωνίας ΕΕ-Mercosur εγκρίνοντας σχετικά ψηφίσματα· λαμβάνοντας υπόψη ότι με τον διαχωρισμό της συμφωνίας ΕΕ-Mercosur σε δύο χωριστά νομικά κείμενα, συγκεκριμένα την ΕΜΡΑ και την ΙΤΑ, καταστρατηγείται το δικαίωμα των εθνικών κοινοβουλίων να κυρώσουν την ΙΤΑ· λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η αποτελεσματική διαβούλευση με τους πολίτες, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα εθνικά και περιφερειακά κοινοβούλια, την κοινωνία των πολιτών και άλλους σχετικούς συμφεροντούχους σε κάθε στάδιο της διαδικασίας, ώστε να διασφαλίζεται η δημοκρατική λογοδοσία·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι το κεφάλαιο 21 άρθρο 21.4 στοιχείο β) και το κεφάλαιο 1 άρθρο 1.3 στοιχείο ια) της ΙΤΑ εισάγουν έναν νέο μηχανισμό ή ρήτρα επανεξισορρόπησης που επιτρέπει σε ένα μέρος να ζητήσει αποζημίωση εάν ένα μέτρο που εφαρμόζεται από το άλλο μέρος αναιρεί ή μειώνει σημαντικά οποιοδήποτε όφελος που απορρέει για αυτό από τις καλυπτόμενες διατάξεις κατά τρόπο που επηρεάζει δυσμενώς τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των μερών, ανεξάρτητα από το αν το εν λόγω μέτρο αντιβαίνει ή όχι στις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας, εκτός εάν προβλέπεται ρητώς κάτι διαφορετικό· λαμβάνοντας υπόψη ότι ο μηχανισμός αυτός αποσκοπεί στην αντιστάθμιση των οικονομικών επιπτώσεων της νομοθεσίας ή της πρακτικής ενός εμπορικού εταίρου, ακόμη και όταν αυτές δεν παραβιάζουν τις διατάξεις της συμφωνίας· λαμβάνοντας υπόψη ότι, για παράδειγμα, στο κεφάλαιο 21 της ΙΤΑ, το άρθρο 21.20 και το άρθρο 21.21 προβλέπουν ότι ένα αντίμετρο αναστέλλεται μόνο όταν το επίμαχο μέτρο ανακληθεί ή τροποποιηθεί ώστε να εξαλειφθεί η εν λόγω αναίρεση ή σημαντική μείωση του οφέλους· λαμβάνοντας υπόψη ότι ο μηχανισμός αυτός θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από τις χώρες της Mercosur για να ασκηθεί πίεση προς την ΕΕ ώστε να μη θεσπίζει ή να επιβάλλει νομοθετικά και άλλα μέτρα που σχετίζονται με την προστασία του κλίματος και του περιβάλλοντος, την ασφάλεια των τροφίμων ή την απαγόρευση ορισμένων φυτοφαρμάκων·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ερμηνεία της κυβέρνησης της Βραζιλίας σχετικά με το χρονικό πεδίο εφαρμογής της ρήτρας επανεξισορρόπησης διαφέρει από την ερμηνεία της Επιτροπής, καθώς η Βραζιλία θεωρεί ότι καλύπτει ήδη την περίοδο από το 2019·

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ρήτρα αυτή έχει ευρύτερο πεδίο εφαρμογής από τις υφιστάμενες σε προηγούμενες συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών που έχει συνάψει η ΕΕ, και διαφέρει ως προς το πεδίο εφαρμογής και το περιεχόμενο από τη ρήτρα που ορίζεται στη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT) και στο άρθρο 26 παράγραφος 1 του μνημονίου συμφωνίας του ΠΟΕ για την επίλυση των διαφορών· λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν έχει γίνει ποτέ επίκληση της ρήτρας επανεξισορρόπησης που περιέχεται στη GATT κατά της νομοθεσίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη, πιθανώς επειδή η εν λόγω νομοθεσία καλύπτεται από τη γενική ρήτρα εξαιρέσεων του άρθρου XX της GATT·

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι η δυνατότητα των χωρών της Mercosur να λάβουν αποζημίωση για τις εμπορικές επιπτώσεις των μέτρων βιωσιμότητας της ΕΕ θα μπορούσε να λειτουργήσει αποτρεπτικά για την έγκριση τέτοιων μέτρων από τους συννομοθέτες της ΕΕ και να ωθήσει την Επιτροπή να αποσύρει, να τροποποιήσει ή να σταματήσει την εφαρμογή ισχύουσας νομοθεσίας· λαμβάνοντας υπόψη ότι ο μηχανισμός θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο ιδίως στη νομοθεσία που αποσκοπεί στη διαφύλαξη των δικαιωμάτων που προστατεύονται από τον Χάρτη και των αρχών της Συνθήκης στις οποίες βασίζεται η έννομη τάξη της ΕΕ·

Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχουν σημαντικές κανονιστικές διαφορές μεταξύ της ΕΕ και των χωρών της Mercosur όσον αφορά την παραγωγή τροφίμων και τα υγειονομικά και κτηνιατρικά πρότυπα· λαμβάνοντας υπόψη ότι με τη συμφωνία ΕΕ–Mercosur περιορίζονται τα μέτρα λογιστικών και άλλων ελέγχων για τις εισαγωγές γεωργικών προϊόντων από τη Mercosur· λαμβάνοντας υπόψη ότι το κεφάλαιο 6 της ΙΤΑ, σχετικά με τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα, περιλαμβάνει διάφορα μέτρα που αποδυναμώνουν τους υφιστάμενους μηχανισμούς ελέγχου· λαμβάνοντας υπόψη ότι, σύμφωνα με το άρθρο 6.12 παράγραφος 2, τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα είναι αποδεκτά μόνο εάν είναι προσωρινά και επανεξετάζονται σε εύλογο χρονικό διάστημα· λαμβάνοντας υπόψη ότι, σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ, η εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης δεν εξαρτάται από τέτοια υποχρέωση·

I. λαμβάνοντας υπόψη ότι το κεφάλαιο 18 της ΙΤΑ, σχετικά με το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη, περιορίζει την εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης, ιδίως σε καταστάσεις κινδύνου σοβαρής υποβάθμισης του περιβάλλοντος ή κινδύνου για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία»· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι περιορισμοί αυτοί ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των επιπέδων προστασίας της υγείας, των καταναλωτών και του περιβάλλοντος στην ΕΕ· λαμβάνοντας υπόψη ότι ισχύοντα μέτρα της ΕΕ που επιτρέπονται βάσει της ενωσιακής αρχής της προφύλαξης θα μπορούσαν να προσβληθούν ενώπιον διαιτητικού οργάνου και να αποτελέσουν βάση για τη διεκδίκηση αποζημιώσεων·

1. εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι ο διαχωρισμός της συμφωνίας Mercosur της ΕΕ στην ΕΜΡΑ και την ΙΤΑ ενδέχεται να είναι ασύμβατος με το άρθρο 218 παράγραφοι 2 και 4 ΣΛΕΕ, καθώς και με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας, την αρχή της θεσμικής ισορροπίας και την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας που κατοχυρώνονται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 και στο άρθρο 13 παράγραφος 2 ΣΕΕ· εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι οι διαπραγματευτικές κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε το Συμβούλιο ενδέχεται να μην τηρηθούν και ότι αυτό μπορεί να επηρεάσει τους κανόνες ψηφοφορίας στο Συμβούλιο και να εμποδίσει τα εθνικά κοινοβούλια να εκφράσουν νομίμως την άποψή τους σχετικά με τη συμφωνία·

2. εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι ο μηχανισμός επανεξισορρόπησης που προβλέπεται στη συμφωνία Mercosur της ΕΕ ενδέχεται να είναι ασύμβατος τουλάχιστον με τα άρθρα 11, 168, 169 και 191 ΣΛΕΕ, καθώς και με τα άρθρα 35, 37 και 38 του Χάρτη, και μπορεί να απειλήσει την ικανότητα της ΕΕ να διατηρήσει την αυτονομία της ενωσιακής έννομης τάξης·

3. εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι η ΕΜΡΑ και η ΙΤΑ ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ασυμβατότητα τουλάχιστον με τα άρθρα 168, 169 και 191 ΣΛΕΕ, καθώς και με τα άρθρα 35, 37 και 38 του Χάρτη· εκφράζει επίσης την ανησυχία του για το γεγονός ότι η αρχή της προφύλαξης ενδέχεται να επηρεαστεί αρνητικά από την εξουσία που παρέχεται σε διαιτητικό όργανο να αξιολογεί την εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης από την ΕΕ·

4. αποφασίζει να ζητήσει τη γνώμη του Δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 218 παράγραφος 11 ΣΛΕΕ, σχετικά με τη συμβατότητα με τις Συνθήκες της προτεινόμενης συμφωνίας και της προτεινόμενης σύναψης της ΕΜΡΑ και της ΙΤΑ εκ μέρους της ΕΕ, καθώς και σχετικά με τη διαδικασία που ακολουθείται για την επίτευξη της εν λόγω σύναψης·

5. αναθέτει στην Πρόεδρό του να προβεί ταχέως στις απαραίτητες ενέργειες για να λάβει τη γνώμη του Δικαστηρίου και να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα προς ενημέρωση στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.